

10. Контролінг : навч. посіб. / Г. О. Швиданенко, В. В. Лаврененко, О. Г. Дерев'янка, Л. М. Приходько ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – Київ : КНЕУ, 2008. – 257 с.
11. Петренко Л. А. Обґрунтування методики побудови рейтингу закладів вищої освіти для абітурієнтів та роботодавців / Петренко Людмила Анатоліївна, Семко Валентин Вікторович, Юшкова Дарія Андріївна // Стратегія економічного розвитку України : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана» ; [редкол.: В. А. Верба (голов. ред.) та ін.]. – Київ : КНЕУ, 2018. – Вип. 42. – С. 244–255
12. Управління ефективністю функціонування і розвитку підприємств [Електронний ресурс] : монографія / [Г. О. Швиданенко, І. М. Рєпіна, В. П. Кукоба та ін.] ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – Електрон. текстові дані. – Київ : КНЕУ, 2016. – 397, [3] с. – Назва з титул. екрану.
13. Лаврененко В. В. Організаційне навчання на основі концепції динамічних здібностей / В. В. Лаврененко // Економічна теорія. – 2011. – № 4. – С. 65–72.
14. Управління ресурсами підприємства : монографія / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» ; [Г. О. Швиданенко, О. Б. Бутнік-Сиверський, В. П. Кукоба та ін.] ; за заг. ред. Г. О. Швиданенко. – Київ : КНЕУ, 2014. – 424 с.
15. Новітні тенденції розвитку управління підприємствами : монографія / [О. С. Федонін, Г. О. Швиданенко, В. В. Лаврененко та ін.] ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – Київ : КНЕУ, 2011. – 257 с.
16. Управлінський контролінг [Електронний ресурс] : колект. монографія / [Г. О. Швиданенко, О. Б. Бутнік-Сиверський, І. А. Павленко та ін.] ; за заг. ред. Г. О. Швиданенко ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – Електрон. текстові дані. – Київ : КНЕУ, 2015. – 156 с. – Назва з титул. екрану.
17. Лаврененко В. В. Ціннісно-орієнтоване управління підприємством: ресурсні аспекти / В. В. Лаврененко // Вчені записки : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» ; відп. ред. А. Ф. Павленко. – Київ : КНЕУ, 2012. – Вип. 14, ч. 2. – С. 139–144.
18. Гаращенко Н. М. Інституціональні аспекти використання підприємницького потенціалу малого і середнього бізнесу в Україні у контексті євроінтеграційних реформ / Н. М. Гаращенко, В. В. Лаврененко // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Львів. політехніка» ; [редкол.: Н. І. Чухрай (голова) та ін.]. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2017. – № 875. – С. 115–121

УДК 336:531

***Людмила Долгова,**
канд. екон. наук, доцент кафедри економіки та підприємництва,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»,
l.dolgova@meta.ua
Юлія Лавринович,
студентка 5 курсу факультету економіки та управління,
iulia.lavrinovich@ukr.net*

ОЦІНЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

ESTIMATION OF INNOVATION AND INVESTMENT ACTIVITY OF ENTERPRISES

ОЦЕНИВАНИЕ ИННОВАЦИОННО-ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ

Анотація. В роботі здійснено дослідження методичного забезпечення оцінювання інвестиційно-інноваційної діяльності промислових підприємств. Виявлені основні тенденції та особливості перебігу інвестиційної й інноваційної діяльності у зовнішньому та внутрішньому середовищі промислових підприємств; обґрунтовані методичні підходи оцінювання інвестиційної та інноваційної діяльності

промислових підприємств; обґрунтована доцільність оцінювання інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства за узагальненим інтегральним показником та розподілу його кількісних значень на якісному рівні із урахуванням стратегічних цілей.

Abstract. The article deals with the methodological support of estimation of investment and innovation activity of industrial enterprises. The main tendencies and features of the course of investment and innovation activity in the external and internal environment of industrial enterprises are revealed; reasonable methodical approaches to the evaluation of investment and innovation activity of industrial enterprises; the feasibility of evaluating the investment and innovation activity of the enterprise based on the generalized integral index and the distribution of its quantitative values on a qualitative level with consideration of strategic goals is substantiated.

Аннотация. В работе проведено исследование методического обеспечения оценки инвестиционно-инновационной деятельности промышленных предприятий. Выявлены основные тенденции и особенности течения инвестиционной и инновационной деятельности во внешней и внутренней среде промышленных предприятий; обоснованы методические подходы оценки инвестиционной и инновационной деятельности промышленных предприятий; обоснована целесообразность оценки инвестиционно-инновационной деятельности предприятия по обобщенному интегральному показателю и распределения его количественных значений на качественном уровне с учетом стратегических целей.

Одним з основних факторів економічного зростання будь-якій країні у теперішніх умовах є реалізація інвестиційно-інноваційної моделі розвитку української економіки. У економічно розвинутих країнах впровадженням у виробництво результатів наукових досліджень та розробок зумовлена зараз основна частина приросту національного доходу. Проте в Україні, зокрема в промисловості, економічне зростання має переважно екстенсивний характер, а інноваційна та інвестиційна діяльність суб'єктів господарювання є досить невисокою.

Основними причинами такого низького рівня активності українських промислових підприємств відносно здійснення інвестиційно-інноваційної діяльності є, насамперед, відсутність належної мотивації власників та менеджерів підприємств реалізовувати інноваційні проекти, які дуже часто є досить ризикованими, а також недостатня кількість інвестиційних ресурсів.

В умовах зовнішнього середовища, яке швидко змінюється та конкуренції, що постійно зростає, утримати та покращити своє конкурентне становище можуть лише ті підприємства, які вчасно та якісно впроваджують інвестиційно-інноваційну діяльність. Але часто розвиток інноваційно-інвестиційних процесів гальмується через те, що підприємства мають недостатнє уявлення про рівень свого інвестиційного потенціалу, не здійснюють попереднього оцінювання інноваційних можливостей. Саме ця ситуація спонукає підприємства з одного боку, розробляти методичні засади кількісного оцінювання рівня своєї інвестиційної та інноваційної активності, а з іншого – формувати методичні підходи до аналізування впливу різноманітних факторів на рівень їх інвестиційно-інноваційних можливостей.

Саме підвищення інвестиційної та інноваційної активності промислових підприємств є надзвичайно важливою умовою досягнення високих темпів розвитку вітчизняної економіки. А кількісне оцінювання рівня інвестиційної та інноваційної діяльності підприємств має важливе значення для глибинного аналізування становища їх інноваційно-інвестиційної діяльності. Більшістю науковців таке оцінювання результатів інвестиційної діяльності пропонується здійснювати як у зовнішньому, так і у внутрішньому середовищі, за наступними трьома основними економічними рівнями:

- макроекономічним – вибір країни інвестування;
- мезоекономічним – вибір галузі, підгалузі і регіону інвестування;
- мікроекономічним – оцінювання інвестиційних досягнень підприємства в разі дослідження його як об'єкту інвестування [1, с. 163; 2, с. 94].

Підсумовуючи думки вчених економістів щодо оцінювання інвестиційної діяльності, доцільно покладатися на мету цього оцінювання – підвищення обґрунтованості і цілісності його результатів. Саме тому основними показниками доцільно обрати ті, які можна розрахувати на основі офіційних статистичних даних підприємств. Такими показниками насамперед є питома вага:

- інвестицій в основний капітал у загальному капіталі;

- інвестицій в основний капітал у власному капіталі;
- капітальних інвестицій у загальному капіталі;
- капітальних інвестицій у власному капіталі;
- капітальних інвестицій у матеріальні активи в загальному обсязі капітальних інвестицій;
- інвестицій у рекламу;
- інвестицій на інновації в загальному обсязі капітальних інвестицій;
- інвестицій на обчислювальну техніку й програмне забезпечення в загальному обсязі інвестицій у нематеріальні активи;
- інвестицій нематеріальних активів у загальній вартості необоротних активів;
- інвестицій нематеріальних активів у загальній вартості активів.

Через те, що кількість цих показників є досить великою, виникає необхідність об'єднати їх в один інтегральний показник, що дозволить дати певному виду діяльності однозначну оцінку.

Система показників дозволяє врахувати переважну питому вагу факторів, що впливають на перебіг інвестиційної діяльності та ґрунтується на офіційних статистичних даних. Саме це робить неможливим вплив на процес оцінювання суб'єктивних факторів. Окрім того, в кожний певний період часу для певної сукупності підприємств є доцільним обґрунтовувати ті показники, які є найбільш впливовими та переважаючими, а також порівнювати оцінки між тими підприємствами, які є близькими за об'ємом діяльності та належністю до певної галузі. Досягти цього можна за умов використання методів багатовимірного статистичного аналізу, а саме факторного та кластерного. Ці методи дозволяють без втрати інформації досягти її ущільнення, а кластерний – порівняти подібні підприємства і визначити серед них найкращі за сукупністю показників, які виявлені в результаті застосування факторного аналізу як найвпливовіші, ті, що формують загальну тенденцію здійснення певного виду діяльності, в даному разі – інвестиційної [3, с. 10].

Більш розширеним за попередні два є підхід у якому відзначається необхідність оцінювання інноваційної діяльності підприємства за трьома наступними складниками:

- науково-інформаційний рівень підприємства;
- технічний рівень підприємства;
- техніко-економічна складова інноваційних проектів.

Тобто, врахування не тільки економічної, а й науково-технологічної складової при оцінюванні інноваційної діяльності дає можливість отримання більш комплексної оцінки. Ті науковці, що дотримуються одного з підходів, розглянутих вище, для оцінки інноваційної діяльності пропонують використовувати певний перелік показників.

Порівняння даних систем показників, їх аналіз та узагальнення дає змогу сформулювати оптимальний склад показників відповідно до основних аспектів інноваційної діяльності підприємства, що, в свою чергу дасть змогу на їх основі побудувати методичні рекомендації оцінювання інноваційної діяльності.

Деякі вчені при оцінюванні інноваційної діяльності пропонують використовувати якісні показники, які визначають ступінь відповідності інноваційної діяльності підприємства його цілям [4, с.110]. З точки зору довгострокових ринкових переваг для оцінки стратегічного аспекту інноваційної діяльності з наявних альтернатив обирається саме та, яка дозволить максимально наблизити підприємство до поставленої цілі. Інтегральний показник продуктивності інноваційної діяльності підприємства дає змогу враховувати складність прогнозування, тривалість періоду розробок та високий ступінь невизначеності результатів.

Підсумовуючи проаналізовані вище показники інноваційної діяльності, які відображають фінансово-економічну та науково-технічну складові інвестиційно-інноваційної діяльності, можна зробити наступні висновки:

- найважливішими характеристиками як вхідних показників, так і вихідної оцінки при оцінюванні інвестиційно-інноваційної діяльності повинні бути достовірність й об'єктивність.

Це досягається використанням даних офіційної статистичної звітності суб'єктів господарювання на всіх економічних рівнях оцінювання.

- для інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства є характерною достатньо велика кількість характеристик, які можуть бути оцінені певною системою часткових показників. Їх доцільно об'єднати в інтегральні, оскільки інвестиційна й інноваційна діяльність є взаємообумовленими й знаходяться у тісному взаємозв'язку.

- тільки у взаємозв'язку доцільно досліджувати інвестиційну та інноваційну діяльність, оскільки вони саме у сукупності сприяють підвищенню ефективності та конкурентоспроможності підприємства. При цьому доцільно використовувати кількісні та якісні методи оцінювання, що дозволить враховувати як об'єктивні тенденції, так і суб'єктивні думки тих осіб, які приймають рішення.

- При оцінюванні інвестиційно-інноваційної діяльності слід враховувати інтегральні показники з урахуванням важливості кожного виду діяльності для реалізації певної стратегії діяльності, яку обрало підприємство.

Література

1. Музиченко Т. О. Інвестиції та інвестиційна діяльність: понятійний апарат / Т. О. Музиченко // Сталій розвиток економіки. – 2014. – № 3 (25). – С. 161 – 167.
2. Приказка С. І. Організаційно-економічні складові стимулювання інноваційної привабливості промислових підприємств в сучасних умовах / С.І. Приказка // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 1 – С. 93–97.
3. Доуртмес П. О. Теоретико-методичне забезпечення оцінювання інвестиційно-інноваційної діяльності промислового / П. О. Доуртмес. – Харків, 2018. – 20 с.
4. Власенко С. Н. Экспертиза и анализ инновационных процессов. Методические и практические аспекты / С. Н. Власенко, В. М. Головатюк, С. А. Егоров. – К. : Український видавничий центр, 2006 – 178 с.
5. Контролінг : навч. посіб. / Г. О. Швиданенко, В. В. Лаврененко, О. Г. Дерев'янка, Л. М. Приходько ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – Київ : КНЕУ, 2008. – 257 с.
6. Фатхутдинов Р. А. Инновационный менеджмент / Р. А. Фатхутдинов. – СПб. : Питер, 2015. – 448 с.
7. Управлінський контролінг [Електронний ресурс] : колект. монографія / [Г. О. Швиданенко, О. Б. Бутнік-Сиверський, І. А. Павленко та ін.] ; за заг. ред. Г. О. Швиданенко ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – Електрон. текстові дані. – Київ : КНЕУ, 2015. – 156 с. – Назва з титул. екрану.
8. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи : навчальний посібник / С. М. Ілляшенко. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2013. – 278 с.
9. Управління ресурсами підприємства : монографія / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» ; [Г. О. Швиданенко, О. Б. Бутнік-Сиверський, В. П. Кукоба та ін.] ; за заг. ред. Г. О. Швиданенко. – Київ : КНЕУ, 2014. – 424 с.
10. Сотнікова Ю. В. Економічна оцінка інноваційної діяльності підприємства / Ю. В. Сотнікова. – Харків, 2016. – 20 с.
11. Новітні тенденції розвитку управління підприємствами : монографія / [О. С. Федонін, Г. О. Швиданенко, В. В. Лаврененко та ін.] ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – Київ : КНЕУ, 2011. – 257 с.
12. Матросова В. О. Резерви підвищення ефективності інноваційної діяльності промислових підприємств / В. О. Матросова – Харків, 2013. – 20 с.
13. Управління ефективністю функціонування і розвитку підприємств [Електронний ресурс] : монографія / [Г. О. Швиданенко, І. М. Репіна, В. П. Кукоба та ін.] ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – Електрон. текстові дані. – Київ : КНЕУ, 2016. – 397, [3] с. – Назва з титул. екрану.